

"Eğer hayat-ı uhreviyeyi gaye-i maksat yapsan ve şu hayatı dahi ona vesile ve mezraa etsen..." Hayat-ı uhreviyeye çalışmaktan kasıt Allah'ın rızasını elde etme, cenneti kazanma veya cehennemden kurtulmak mıdır?

Allah'ın rızasını kazanmak, cennete layık bir kıymet almak ve cehennem ateşinden halas bulmak için **iman ve salih amel** şarttır. Kimi insan İlahî rıza peşindedir, kimisi cenneti kazanma arzusunda, kimisi de cehennem ateşinden kurtulmanın peşindedir. Bu üç gaye de makbuldür.

"Uhrevi hayat" tabiri, bu üçünü de içine alan geniş bir kavramdır. Dünya hayatı ise, bu maksada ulaşmada bir vesiledir. Şayet insan sadece dünya hayatına dalar, onun fani lezzetlerinin peşinden koşarsa, Allah'ın rızasına mazhar olamaz.

Hayatını istikamet üzere geçiren bir insan, Allah'ın rızasını kazanır ve ebedî saadete nail olur. İman ve ibadet insanı en yüksek makamlara çıkarır, küfür ve isyan ise en aşağı bir dereceye indirir.

Demek **asıl olan Allah'ın razı olduğu filleri işlemek ve O'nu razı etmektir**. Başka talepler ve makamlar istenmez, çünkü bunları istemek işlenen ubudiyete ve amellere zarar verir, kulluğu da o oranda basitleştirir. Fakat zayıflar için bu taleplere olumlu bakılmış, ama tahkiki iman sahiplerine İlahi rızadan başka şeylerin talep edilmesine hoş bakılmamıştır. Çünkü zaten İlahi rıza tecessüm etse, cennet, saadet-i ebediye ve cehennemden uzaklaşma dediğimiz meyveler çıkar.